№ 63 ՇԱԲԱԹ ՄԱՐՏԻ 22 1903 ՇԱԲԱԹ ՄԱՐՏԻ 22 № 63

ԵՐԵՍՈՒՆՄԷԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբ.
Առանձին համարները 5 կոպէկով.

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցէն. Тифлисъ, Редакція «Мшакъ».
Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Տելեֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի և տօն օրերից).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.
Տելեֆօն № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Կիրակի, մարտի 23-ին,

Կուկիայի ս. Պօղոս-Պետրոս եկեղեցում տեղի կունենայ

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ԿԱՐԱ-ՄՈՒՐՋԱՅԻ

հոգեհանգիստը նրա մահվան տարելիցի առիթով: Հոգեհանգիստը կը սկսվի ճիշտ ժամի 1-ին:

Թիֆլիսի Հայոց Բարեգործական ընկերութեան Վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնել, որ այսօր, մարտի 22-ին, ժամի 12-ին, Մուղնու ս. Գէորգ եկեղեցում կատարվելու է

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԽՈՒԴԱԴԵԱՆՑԻ

հոգեհանգիստը: 1—1

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կանանց կրթութեան նոր ասպարէզ.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Մամուլ. Օտար կեանքից և գրականութիւնից. Օպերային ներկայացումները. Նամակ Խմբագրութեան. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ Պարսկաստանից. Արտաքին լուրեր.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. — ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Շաբթէ շաբաթ:

ԿԱՆԱՆՑ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ԱՍՊԱՐԷԶ

—

Վերջին տարիների ընթացքում կրթված կանայք սկսեցին գործել շատ ասպարէզներում, որտեղ առաջ գործում էր միայն կրթված տղամարդը: Մենք տեսանք կանանց մանկավարժական, բժշկական, գրական, գեղարուեստական, առևտրական և արհեստագործական ասպարէզներում:

Մի քանի տարի սրանից առաջ Ռուսաստանի կանանց մի ստուար խումբ որոշեց իր առանձին ուշադրութիւնը նուիրել այն արհեստին, որով ապրում է պետութեան մէջ ապրող ազգաբնակութեան 90%-ը, այսինքն գիւղական դասակարգը, և ուսումնասիրել գիւղատնտեսութեան ճիւղերը: Կանայք, պրոֆէսոր Ստեբուտի ղեկավարութեամբ և աջակցութեամբ, կազմեցին մի ընկերութիւն, որ սկսեց սիստեմաբար զբաղվել կանանց գիւղատնտեսական կրթութեան հարցերով: Այդ ընկերութիւնը շարժեց առանձին հետաքրքրութիւն հասարակութեան մէջ, և գտնվեցին անձինք, որոնք հանդէս եկան իրանց աշխատակցութեամբ և նուիրատուութիւններով յօգուտ կանանց գիւղատնտեսական կրթութեան:

Այժմ այդ ընկերութեան մէջ մշակվել է մի առաջարկութիւն, այն է խնդրամատոյց լինել, որ բացվի յատուկ մի բարձրագոյն ինստիտուտ կանանց գիւղատնտեսական զարգացման գործը աւելի աջող և լաւ կազմակերպելու համար: Կանայք ստանալով հիմնաւոր ուսում կարող կը լինեն ցրվել պետութեան զանազան կողմերը և թէ իրանց սեփական կալուածքներում և թէ գիւղական հողերի վրա առաջ տանել գիւղատնտեսական կատարելագործութիւններ տարածելու գործը: Մանաւանդ որ կան այնպիսի գիւղատնտեսական ճիւղեր, որտեղ կանայք աւելի ազդեցիկ դեր կարող են կատարել և կատարում են քան տղամարդիկ: Այդպէս են, օրինակ, շերամապահութիւնը, կաթնատնտեսութիւնը, պարտիզպանութիւնը, մեղուաբուծութիւնը, քաղցրաւենիքների պատրաստութիւնը և ուրիշներ:

Կնոջ գիւղատնտեսական պատրաստութիւնը կը գրաւէ կին մարդուն դէպի գիւղը, դէպի բնութեան ծոցը, դէպի հողը, որից այժմ խորշում և խուսափում է կրթված կինը, ձգտելով դէպի քաղաք և քաղաքի աղմկալից, զարդարուն և փայլուն կեանքը: Սիրելով հողը և գիւղատնտեսութիւնը, կին մարդը ոչ միայն ինքը կը գնայ դէպի գիւղերը, այլ և կը տանի այնտեղ իր զաւակներին և կամաց-կամաց կը զարգացնէ նրանց մէջ սէր դէպի այն արհեստը, որով զբաղված է ժողովրդի մեծամասնութիւնը:

Մեր գիւղացուն շատ հարկաւոր են այնպիսի անձինք, որոնք ոչ միայն նրան համակրէին, այլ և կարող լինէին օգնել նրան իրանց բարի խորհրդով և գործով: Երբ որ կրթված տղամարդիկ և կանայք կը գնան դէպի գիւղ և չեն արհամարհի գիւղական պարապմունքը, այլ իրանց գործունէութեամբ ցոյց կը տան առանձին յարգանք դէպի գիւղատնտեսութիւնը, այն ժամանակ նրանք կրկնակի օգտաւէտ կը լինեն գիւղացու համար, որովհետև թէ ներգործական օգնութիւն կը հասցնեն նրան և թէ բարոյապէս կը մխիթարեն ու կը քաջալերեն նրան, ցոյց տալով, որ գիւղացու պարապմունքը արդար և ազնիւ պարապմունք է, միայն կարօտ է կատարելագործութեան և անխափան զարգացման:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՄՈՒԼ

—

Երեկ մենք պատմեցինք մի դէպք, որ ցոյց է տալիս, թէ ինչ զարմանալի բաներ են պատահում աշխարհիս վրա: Այսօր կարող ենք մի ուրիշ այդպիսի փաստ ցոյց տալ: Ո՞վ չէ յայտնի, որ «Кавказъ»-ի նախկին խմբագիր պ. Վէլիչկօ, տեղափոխվելով Պետերբուրգ, չէ մոռացել հայերին: Պետերբուրգում նա պ. Կօմարօվի հետ միասին խմբագրում է «Русскій Вѣстникъ» ամսագիրը, որի հիմնադիրն էր Կատկօվ: Այդ ամսագրում Վէլիչկօն գրում է «Ռուսական ճառեր» վերնագիրը կրող յօդուածներ, որոնց մէջ, ինչ ասել կուզէ, խօսում է և Ռուսաստանում ապրող այլազգիների, ուրեմն և, ի հարկէ, հայերի մասին: Բայց պ. Վէլիչկօ միայն հայերի թշնամին չէ. նա թշնամի է, օրինակ, մի այնպիսի պատմական փառահեղ անցքի, ինչպիսին է ճորտերի ազատութիւնը. թշնամի է հրէաներին, թշնամի է ամեն մի հիմնարկութեան, որ եւրոպական գաղափարների վրա է հաստատված: Այս բոլորը բնական էր, ինչպէս բնական են Վէլիչկօի այն համախոհները, որոնք գրում են զանազան ուրիշ պահպանողական լրագիրներում: Բայց զարմանալին ահա ինչն է: Ցանկարծ, մի ինչ-որ կախարդական գաւազանի շարժմամբ, Վէլիչկօի քարոզներին հակառակ է դուրս գալիս մի, ինչ էք կարծում.—Սուվօրինի «Новое Время»-ն: Այո, անակնկալութիւնների, յանկարծակի գլուխկօնձիների հայրենիք է մեր մեղաւոր երկիրը: Սուվօրինի օրգանը չէ հաւանում Վէլիչկօին, չափազանցութիւններ է գտնում նրա դատողութիւնների մէջ, պաշտպանում է այն ազգերը և հիմնարկութիւնները, որոնք Վէլիչկօի բամբասանքներին և զրպարտութիւններին են ենթարկվում: Զարմանք չէ: Մի քանի ժամանակ առաջ «Новое Время»-ի աշխատակից պ. Սիգմա մի յօդուածի մէջ բաւական խիստ խօսեց Վէլիչկօի աշխարհհայեցողութիւնների, գրելու ձևերի մասին: Վէլիչկօն այժմ պատասխանում է «Новое Время»-ի մէջ պ. Սիգմային և պատասխանում է, ինչպէս միշտ, քարը կտուրը գցելով, չեղվելով գլխաւոր հարցից: Ի միջի այլոց, որպէսզի ցոյց տայ, թէ իր հակառակորդը որքան տգէտ է պատմութեան և գիտութեան հարցերում, Վէլիչկօ գրում է.

Պ. Սիգմա մեղադրում է ինձ, որ լուրջ կրթութիւնը բացակայում է իմ մէջ, և կրթութեան բարձրութիւնից ժխտում է իմ ցոյց տուած ցեղական ազգակցութիւնը հայերի և հրէաների մէջ: Ես մեղաւոր չեմ, որ լուրջ կրթութիւնը արգելել է պ. Սիգմային մօտիկուց ճանաչել առաջաւոր Ասիայի ազգերի պատմութիւնը և որ իմ երկար ծանօթութիւնը Կովկասի հետ ինձ համոզեց, որ հայերը ունեն շատ հրէական զուտ-ցեղային գծեր: Թէ որքան պ. Սիգման խակապէս լաւատեղեակ է հայերի հարցի մէջ, կարելի է դատել նրանով, որ 1902 թւի № 9633-ի ֆելիէտօնի մէջ նա անուանում է հայերին մեզ հաւատակից: Պ. Սիգմա հաւատակցութեան հասկացողութիւնը բացատրում է չափազանց լայն կերպով յօգուտ միաբնակ հայերի. աւելի ուշադիր վերաբերմունքը դէպի քրիստոնէական երեք գլխաւոր դաւանութիւնները նրան չէր թոյլ տայ այդպիսի բան անել: Այսպիսի ընդհանրացումների ճանապարհով աւելի հեռու գնացել է միայն «С.-Петер. Вѣдомости» լրագիրը, ուր ուղղակի ասված էր, թէ հայերը ուղղափառ են:

Տպելով Վէլիչկօի նամակը, «Новое Время»-ն գետեղեց և պ. Սիգմայի մի պատասխանը, որ բաւական ջախջախիչ է: Ահա ինչ է նա ասում յատկապէս հայերի մասին:

Հայերի արիական ծագումը մի փաստ է, որ հաստատել է գիտութիւնը և, դժբախտաբար, չէ կարող հերքվել ոչ ոքի «համոզմունքներով», նոյն-իսկ պ. Վէլիչկօի համոզմունքներով: Ունենալ այսպիսի համոզմունքներ, որոնք հակասում են գիտութեան մէջ անուրանալի կերպով հաստատված ճշմարտութիւններին՝ նշանակում է տեղեկութիւն չունենալ գիտութիւնից, լինել տգէտ:

Հայերը նոյն չափով «հաւատակից» են մեզ, ինչպէս աբիսինացիները, որոնց քահանաները պաշտօն էին կատարում մեր եկեղեցիներում: Ճիշտ է, հայերը հեռացել են յունական եկեղեցուց, բայց չեն դաւաճանել քրիստո-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՇԱԲԹԷ-ՇԱԲԱԹ

—

Զարմանալի յատկութիւն ունի գինին...

Մարդիկ անբնական, հարբած դրութեան մէջ են ընկնում ոչ միայն ժամանակ, երբ նրան չափից դուրս են գործ ածում, այլ նոյն-իսկ այն ժամանակ, երբ բոլորովին չեն գործ ածում, այլ միայն խօսում են նրա մասին. և այս վերջին տեսակի անգինի արբեցութիւնը, ինչպէս ցոյց են տալիս փաստերը, անհամեմատ աւելի վտանգաւոր է և վնասակար:

Օրինակ՝ անցեալ փետրվարին Օդեսայում տեղի ունեցած գինեգործների համառուսական համաժողովը, ուր 500 գինեգործների անմիջական մասնակցութեամբ և ներկայութեամբ կատարվել է մի քանի օր տեւող մի վիթխարի անգինի քէֆ:

Օդեսայի բազմամարդ գինեգործների այդ քէֆը տարբերվել է սովորական գինով քէֆերից նրանով, որ այն-ինչ սովորական գինով քէֆերը վերջանում են կռիւ-ղալմաղալով, Օդեսայի անգինի քէֆը նաև սկսել է կռւով, սկանդալով. և այդ բանի մէջ միակ մեղաւորը համարում ենք «Вѣстникъ Винодѣлія» ամսագրի խմբագիր պ. Վ. Թայիրեանցին:

Այդ պարոնը, յենվելով 330 հոգուց բաղկացած ընտրողների ճնշող մեծամասնութեան վրա, ստանձնել է թամադայութեան պաշտօնը և իր այդ պատուաւոր պաշտօնի մէջ մի քանի օր չարունակ ապացուցել է, որ կարելի է լինել շատ լաւ խմբագիր, բայց շատ վատ թամադա. ունենալով նոյն-իսկ իր կողմը 330 հոգի անձնուէր բարեկամներ և «Շաքար» նրշանաբանը:

Ոչ ոք չէ ուրանում, որ շաքարը լաւ բան է. մեզ, շաքար գործածողներիս, աներևակայելի է օրինակ թէյը առանց շաքարի, քաղցրաւենին առանց շաքարի. սուրճը, լիկյօր, կօնֆէտները և նոյն-իսկ կաթը մենք սովոր ենք խմել շաքարով.—բայց գինի շաքարով—դա մեզ համար մինչև այժմ մի նորութիւն էր. սակայն պ. Թայիրովի թամադայութեան տակ Օդեսայում բացված գինեգործների համաժողովը գալիս է մեզ հրապարակօրէն յայտնելու, որ ընդհակառակը նորութիւն է, երբ գինու մէջ շաքար չեն խառնում. և երբ այս յայտարարութեան վրա զարմանում են գինեգործների համաժողովում ներկայ եղող մի քանի տասնեակ միամիտները,—սրանք արժանանում են համաժողովի մեծամասնութեան կողմից ոչ միայն ծաղրի, այլ նոյն-իսկ լուրջ վիրաւորանքների, հալածանքի և սպառնալիքների...

Սակայն «չիք չարիք առանց բարեաց». Օդեսայում տեղի ունեցած անգինի այդ քէֆից մենք մի նոր և ապագայում մեզ համար մի շատ օգտակար բան սովորեցինք. այդ այն է, որ գինեգործական տեխնիկայի ներկայ պայմաններում անհամեմատ աւելի չահաւէտ է բազուկ ցանել, քան խաղողի վազեր մշակել. որովհետև բազկից ստացվում է շաքար, իսկ շաքարից, եթէ միայն ուստայութեամբ ջուր խառնես՝ ստացվում է մի այնպիսի գինի, որից տասնեակ տարիներից ի վեր հարիւր հազար վեդրօ արդէն գործածութեան մէջ է. այն-ինչ մաքուր խաղողի գինին՝ հին դարերից մնացած բազմաթիւ նախապաշարմունքներից մէկն է...

Յայտնելով մեր սրտանց շնորհակալութիւնը Օդեսայի գինեգործների համաժողովին նրա այս յայտնութեան համար՝ մենք առաջարկում ենք Կովկասի մեր գինեգործներին օր առաջ շտապել Բեսարաբիա ուսումնասիրելու շահաւէտ և հեշտ գինեգործութեան այս հրաշալի գիւտը: Եւ հեռու չեն այն ժամանակները, երբ գինեգործների առաջիկայ համաժողովում, պ. Թայիրեանին կաջողվի տեսնել իր շուրջը միմիայն շաքարականներ. հակաշաքարականները բնականաբար լուծված կը լինեն...

Դժուար թէ ապագայում նոյնպիսի աջող լուծում ստանայ մեզանում «գիտուն քահանաների» հարցը. ընդ ամենը մի որեւէ տաս օրում Շուշիից, Գանձակից, Թեմիր-Խան-Շուրայից, Դիլիջանից մենք լսում ենք. «շնորհիւ կրօնուսոյց քահանաների բացակայութեան՝ պետական դպրոցներում չեն աւանդվում հայ մանուկներին կրօնի դասեր»: Մանաւանդ զարմանալի է այդ պահանջը այժմ, երբ մեր հոգեւոր շուկան այս վերջին տասնամեակում լցվեց տէրտէրներով: Միթէ հաւատանք, որ առատ ձեռնադրութիւնների հունձը այդպէս անպտուղ է եղել, բարի սերմերը «փուչ» են դուրս եկել:

Ձեռնադրող սրբազաններ, հրաւիրում ենք այս բանի վրա ձեր առանձին ուշադրութիւնը. սկսեցէք նորից սերմել, նորից հնձել, ապա թէ ոչ՝ հարիւրաւոր հայ երեխաներ մնում են անկրօն...

Հայ դերասանները, որպէս գարնան առաջին ծաղիկներ, ցրված մեր գաւառներում, բուսնում են գաւառական թշուառ, աղքատ բեմե-

նէութեան և նրա պատուարներն են այժմ Ասիական Թիւրքիայում և Պարսկաստանում։ Դատել նրանց միսրնակութեան մասին ես չեմ կարող, որովհետև դա իմ մասնագիտութիւնը չէ, և այդ հարցն էլ ոչինչ յարաբերութիւն չունի դէպի պ. Վէլիչկօի այն «ճառերը», որոնց ես քննել եմ։

Իսկ միւս հարցերի վերաբերմամբ պ. Սիգմա գրում է.

Պ. Վէլիչկօ ոչինչ չէ գտել պատասխանելու իմ աւելի կարևոր նկատողութիւններին։ Կրկնում եմ նրանց։ Ի՞նչ հիմքի վրա նա մեղադրում է բոլոր անտառագործ հրէաներին, թէ նրանք կրակ են տալիս անտառները։ Ինչու նա կասկածում է որ գործարանական տեսուչները վստահելի չեն։ Նրա կարծիքով ի՜նչ սարսափելի բաներ են առաջարկվում գրադարանների մէջ։ Ինչեր են յայտնվում մոգական պատկերներով եղած դասախօսութիւնների մէջ։ Ո՞րտեղից է դուրս գալիս, թէ գիւղացիների ազատութիւնը «ունի սօցիօլօգիական ապշեցուցիչ նմանութիւն ֆրանսիական արիւնահեղ յեղափոխութեան հետ»։ Վերջապէս ինչ ցնորքներ պիտի իրականացնեն բնակարան վարձողները դումաներում։ Մի՞թէ պ. Վէլիչկօ չէ հասկանում, որ առանց ապացոյցների մեղադրել ռուս քաղաքացիների ամբողջ խմբեր քաղաքական անհաւատարմութեան մէջ՝ հրապարակախօսութիւն չէ, այլ մի ուրիշ բան։

Ահա ինչ բաների դէմ է Վէլիչկօն, ահա ինչ տեսակի գրող է։ Եւ, Տէր Աստուած, երբ տեսնում ես այս բոլորը մերկացրած Սուվօրինի օրգանի, «Новое Время»-ի մէջ... ինչպէս չը զարմանալ, ինչպէս չասել, թէ մեր աշխարհում հրաշքներ էլ կարող կատարվել...

ՕՏԱՐ ԿԵԱՆՔԻՑ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԻՑ

II

Մի որևէ երկրի քաղաքակրթութեան աստիճանը որոշելու համար բաւական է աչքի առաջ ունենալ նրա գրականութիւնը, նրա ընթացիկ մամուլը։

«Գրականութիւնը, իրաւացի կերպով ասում է Բրանդէս *), մի հայելի է, որի մէջ անդրադառնում է հասարակական կեանքը իր պէսպէս հոսանքներով ու ելևէջներով...»։

Ուրեմն, որքան մաքուր է այդ հայելին, որքան բարեկարգ վիճակի մէջ է նա՝ նոյնքան ճշտութեամբ կը կարողանայ կատարել իր դերը, կը կարողանայ ընթացիկ կեանքի արտայայտիչն ու միևնոյն ժամանակ ղեկավարը հանդիսանալ։

Սակայն գրականութիւնը մի վերացական գաղափար չէ, այլ մի կօնկրէտ ասպարէզ, որ ունի իր զինուորներն ու զօրավարները։ Գրական գործիչներն են դրանք, որոնց մտաւոր-բարոյական ոյժը կարող է զօրեղ դեր խաղալ գրականութեան մէջ։

Ահա հէնց դա է պատճառը, որ քաղաքակիրթ երկիրներում այնքան ուշադրութիւն են դարձնում այդ հարցի վրա, այնքան հետաքրքրվում են մտքի ու գրչի մշակների տնտեսական-սօցիալական վիճակով և ամեն կերպ աշխատում են աջակցել, օժանդակել նրանց։

Բայց բոլոր երկիրները միևնոյն պայմանները չունեն, ուստի և գրողների տնտեսական վիճակը տարբեր է։ Այդ տեսակէտից ամենաերջանիկը կարող են համարվել անգլիացիները, որովհետև ամենից լաւ Անգլիայումն է գրական աշխատանքը վարձատրվում։

Խօսելով այդ հարցի մասին՝ «Berliner Zeit.» գերմանական լրագիրը առաջ է բերում մի շարք հետաքրքիր փաստեր։ Ահա նմուշներ։

Անգլիայում ամենից շատ տարածվում են վէպերը, ուստի և ամենից լաւ վարձատրվում են վիպագրողները։ «Macmillan und C°.» ֆիրման հրատարակում է մանր պատմուածքներ՝ իւրաքանչիւրից ոչ պակաս, քան 1,027,000 օրինակ։ Բայց խոշոր վէպերն էլ (մօտ 2 րուբլի արժէք ունեցող) քիչ չեն տարածվում։ Այսպէս, օրինակ.

«Richard Carvel»	վէպից տպագր.	365,000	օր.
«The Choir Invisible»	»	213,000	»
«The Increasing Purpose»	»	110,000	»
«Via Crucis»	»	75,000	»
«The Forest Lovers»	»	70,000	»
«Yung April»	»	44,000	»

Նոյն-իսկ ամենավատ ու անյաջող վէպերը տարածվում են մի քանի հազար օրինակներով։ Դրանից կարելի է եզրակացնել, թէ որքան մեծ վարձատրութիւն են ստանում վիպագրողները։ Կան այնպիսիները, որոնք միայն մի վէպի համար միանգամից 200,000 մարկ (մօտ 95,000) րուբլի են ստանում։

Վիպագրողներից պակաս վարձատրութիւն չեն ստանում դրամատուրգները։ Սովորաբար դրամատուրգը իր գրած պիէսի իւրաքանչիւր ներկայացումի զուտ արդիւնքից ստանում է որոշ տոկոս (5—10—15), որ երբեմն մի քանի տասնեակ հազար է կազմում։ Օրինակ, Pinero-ն իր «The Gay Lord Quex» խորագրով դրամայից ստանում է տարեկան միջին թւով 150,000 (մօտ 60,000 րուբլի) եկամուտ...

Բայց գուցէ ընթերցողը նկատէ, թէ դրանք բացառութիւններ են, թէ միայն արտակարգ տաղանդներն են այդպէս առատ վարձատրվում։ Ո՛չ։ Բացառութիւն չեն դրանք, այլ սովորական երևոյթ։ Անգլիերէն ոչ մի վէպ 2,000—3,000 օրինակից պակաս չէ տպագրվում և ոչ մի վիպագրող իր մի վէպից 500—1000 րուբլուց պակաս չէ չէ ստանում։ Նոյնը կարելի է ասել և դրամատուրգների մասին։

Խոշոր վարձատրութիւն ստանում են նաև լրագրական գործիչները. որովհետև անգլիական իւրաքանչիւր թերթ տասնեակ ու հարիւր հազարներով է տարածվում. որովհետև անգլիացիները չափազանց հետաքրքրվում են ընթացիկ մամուլով, և խմբագրութիւնները միշտ աշխատում են լաւ վարձատրել իրանց աշխատակիցներին, որպէսզի նրանց միջոցով վառ պահեն հասարակական հետաքրքրութիւնը։ Անգլիական թերթերի համար գոյութիւն չունի նիւթական խնայողութիւնը։ Ահա մի թարմ ապացոյց.—

Բօէրական պատերազմը վերջանալիս՝ անգլիացի բանաստեղծ Ռիխարդ Կիպլինգը հարաւային Աֆրիկայումն էր։ Այստեղ նա գրում է «The Settler» անունով մի ոտանաւոր, որով փառաբանում է խաղաղութիւնը... «Times»-ի խմբագրութիւնը հեռագրով բերել է տալիս 385 բառից բաղկացած այդ ոտանաւորը և իսկոյն տպագրում, վճարելով միայն հեռագրի համար 1155 կրոն, իսկ հեղինակին՝ դրա եռապատիկը։

Այսպէս ուրեմն, ամփոփելով մեր բոլոր ասածները, գալիս ենք այն եզրակացութեան, որ Անգլիայում գրականական գործունէութիւնը կապված չէ նիւթական զրկանքների հետ, որ այնտեղ գրչի մշակները միշտ էլ ստանում են աշխատութեան առատ վարձատրութիւն և հնարաւորութիւն ունեն մասնագիտօրէն վերաբերվելու դէպի իրանց կոչումը։ Իսկ այդ հանգամանքը բաւական զօրեղ գործօն է գրականութեան զարգացման համար։

Եւ այդ գործօնը գոյութիւն ունի նաև ուրիշ քաղաքակիրթ երկիրներում, թէև քիչ պակաս չափով։ Նոյն-իսկ ռուսաց գրականութիւնը այդ տեսակէտից յետ չէ մնացել։

Իսկ մեզանում... ինչ վիճակի մէջ են, ինչպէս են վարձատրվում գրողները... Բայց աւելի լաւ է լռենք այդ մասին, քանի որ փաստերը շատ դառն են և իրականութիւնը շատ ցաւալի...

Ե. Թ.

*) G. Brandes: „Moderne Geister“ S. 7.

ՕՊԵՐԱՅԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐԸ

—

Հինգշաբթի, մարտի 20-ին, երգչուհի Բրօնսկայա երկրորդ անգամ հանդէս եկաւ Թիֆլիսի Արտիստական ընկերութեան թատրօնի օպերային ներկայացման մէջ։ Նա կատարում էր Ռօզինայի դերը «Սեվիլեան Սափրիչ» օպերայի մէջ և իր վրա կենտրօնացնում էր այդ օրվայ ներկայացման գլխաւոր հետաքրքրութիւնը։ Երգչուհին առիթ ունէր իր դերի մէջ ցոյց տալու իր կօլօրատուրային ձայնի գեղեցկութիւնները և արդարացրեց հանդիսականների յոյսերը։ Բրօնսկայա երգում է շատ բնական, թեթև և հետաքրքրական կերպով։ Նրա ձայնը միօրինակ, տաղտկալի և սառն չէ. Նա՝ իբրև մի կենդանի արտայայտութիւն, փոխվում է, ստանալով և քնքոյշ, և ջերմ, և ուժեղ բնաւորութիւն, ախորժելի՝ մեղմ մելօդիաներում և հրճվելի՝ գեղգեղանքների մէջ։ Երգչուհու ձայնը շատ մեծ և ուժեղ ձայներից չէ, բայց հաճելի և լաւ մշակված ձայն է, որ իսկական բաւականութիւն է պատճառում լսողին։ Խաղի կողմից Բրօնսկայա թէև վատ չէ, բայց կարօտ է կատարելագործութեան։ Նրա արտասանութիւնը մաքուր է և քաղցրահնչիւն, շարժումները գեղեցիկ։

Կոմսի դերը կատարում էր Բօրիսենկօ, որ ունեցաւ աջողութիւն։ Բօրիսենկօ երգում է և խաղում ճաշակով։ Սափրիչ Ֆիգարօի դերը կատարում էր Վինօգրադօվ, որ խաղաց աշխոյժ կերպով, սակայն չը կարողացաւ պահպանել Ֆիգարօի տիպի ամբողջութիւնը և նրան հետաքրքրական դարձնել հանդիսականների համար։ Նա խաղում էր անհաւասար ըմբռնողութեամբ, չափազանցութիւնների մէջ ընկնելով։ Միւս դերակատարները թոյլ էին։

Երեկ, ուրբաթ, մարտի 21-ին, կրկնվեց «Ֆաուստ» օպերան, որի մէջ Մեֆիստօֆէլի դերը կատարում էր Կաստօրսկին։ Նրա ձայնի և հետաքրքրական խաղի մասին մենք արդէն խօսել ենք «Մշակի» մէջ։ Մարգարիտայի դերում հանդէս եկաւ երգչուհի Երմօլենկօ, որ ունի մաքուր գեղեցիկ ձայն, բայց թերի է խաղի մէջ։ Ֆաուստի դերը կատարում էր Բօրիսենկօ, որին աջողվեց մանաւանդ իր սիրային երգը պարտէզում Մարգարիտայի պատշգամբի առաջ։

Այսօր տրվում է Դելիբի «Լակմէ» օպերան, որի մէջ Բրօնսկայա մեծ տպաւորութիւն է թողել Թիֆլիսցիների յիշողութեան մէջ։

Սիրող

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

—

Մօզդօկ, մարտի 13-ին

Խնդրում եմ թոյլ տալ ինձ ուղղելու մի սխալ, որ մտել է «Մշակի» № 47-ի ներքին լուրերի բաժնում իմ հաղորդած լուրի մէջ պ. երէցփոխ Ց. Գանջումեանի մասին։

Ինձ սխալեցրել է նոյն ժողովի մասին պատմողը, թէ պ. Ց. Գանջումեանը, մտնելով եկեղեցի, ուրիշներին ասել է թէ սև քուէ գցեցէք և թէ անկարգութիւններ է արել։ Այժմ շատերը պնդում են, որ այդպիսի բան չէ արել Ց. Գանջումեանը, ուստի և ստիպված եմ խօսքս յետ վերցնել։

Արշակ Մանուկեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

«Մշակի» հետևեալ համարը, Գրիգոր Լուսաւորչի տօնի առիթով, լոյս կը տեսնէ երեքշաբթի, մարտի 25-ին։

—

Վեհափառ Կաթողիկոսը երեկ, ուրբաթ, մարտի 21-ին, առաւօտեան ժամի 10-ին այցելեց Կովկասեան կառավարչապետի օգնական գեներալ-լէյտենանտ Ֆրեզէին։ Վեհափառին ուղեկցում էին Թեմական առաջնորդը և կօնսիստօրիայի նախանդամը։

—

Մի քանի տարի առաջ կազմված «Սանատօրիյ» ընկերութեան նպատակն է, ինչպէս ժամանակին մենք հաղորդել էինք, օգնութեան հասնել այն աշխատաւոր մարդկանց, առանձնապէս ինտելիգէնտ աշխատաւորներին, որոնք կարիք ունենալով Եսսէնտուկում բժշկվելու՝ զուրկ են այդ կարիքին գոհացումն տալու անհրաժեշտ միջոցներից։ Այս նպատակով ընկերութիւնը իր վրա է վերցնում այդպիսի հիւանդների ամբողջ ապրուստը Եսսէնտուկում և նրանց սանատօրիայի բոլոր յարմարութիւնների մատակարարումը ամսական 40 րուբլու փոքրիկ գումարով, որ հազիւ ծածկում է ընկերութեան ընթացիկ ծախսերը։ Բացի սրանից՝ ընկերութիւնը, նկատի առնելով հիւանդի նիւթական դրութիւնը, կօմիտէտի թոյլտուութեամբ, պակասեցնում և մինչև անգամ բոլորովին ազատում է հիւանդին որևէ վճարից։ «Սանատօրիյ» ընկերութիւնը իր գոյութեան երկու տարվայ ընթացքում ստացել է մօտ 90,000 րուբլի անդամավճար և նուիրատւութիւններ, որոնցով ամուր հիմքի վրա է դրել իր օգտակար գործունէութիւնը՝ օրինակելի սանատօրիա շինելով Եսսէնտուկում, որը ոչ մի բանով պակաս չէ եւրօպական լաւագոյն սանատօրիաներից։ Նրա մէջ սեզօնի ընթացքում կարող են բժշկվել մօտ 200 հոգի։ Առաջիկայ սեզօնի ընթացքում սանատօրիայի մէջ բժշկվել ցանկացող անձինք պէտք է ուղարկեն ընկերութեան կօմիտէտին (Москва, Трубниковскій, № 17) մինչև ապրիլի 20-ը յայտարարութիւններ բժշկի վկայականի հետ միասին և միևնոյն ժամանակ պէտք է տեղեկութիւններ հաղորդեն իրանց ընտանեկան և նիւթական դրութեան մասին։

—

Թիֆլիսի քաղաքագլխի պաշտօնակատար Շեստակով, նկատի առնելով այն հանգամանքը, որ իշխան Ն. Վ. Երկայնաբազուկ-Արղութեան

րի վրա և 10—11 ամիսների ընթացքում թըմբրած, քնած, ձանձրացող հասարակութեան մէջ տարածում են գեղարուեստի քաղցր բոյրն ու հոտը։ Բարի լինի ձեր գալուստը... բայց ինչու ձեր գեղարուեստական ոգևորութեան մէջ դուք մոռանում էք այն հասարակութեան պահանջները, որ լցրել է թատրօնական դահլիճը՝ ձեզ լսելու, ձեզ տեսնելու, ձեզնից մի բան սովորելու. մի՞թէ գրաբար «Քինից», «Ուրիէլ Ակոստայից», «Համլէտից» «Moriturі»-ից, «Կամելիազարդ տիկին»-ից և դրանց նման «խուրը տկեմէն» պիեսներից բացի դուք մեզ տալու ոչինչ չունէք։ Մի ոգևորվէք նրանով, որ մենք լցնում ենք դահլիճը, ծափահարում ենք ձեզ, նոյն-իսկ ձեզ համար պատրաստ ենք «զաղբեադստեա լինել» կառքում, «զաստրելիտսեա լինել»։ Թող չը մոլորեցնեն ձեզ նաև մեր գովասանական ռեցենզիաները ձեր տուած ներկայացումների մասին,—մենք այնքան քիչ բան ենք տեսել, այնքան սիրում ենք թամաշայ, որ նոյնը կանենք՝ եթէ մեզ մօտ գան լաւ ցիրկ խաղացողներ, միջակ մի ֆօկուսնիկ։ Մենք, գաւառացիներս, թամաշա սիրողներ ենք, և եթէ ձեր նպատակը մեզ կրթելն է, մեզ մի բան սովորեցնելը՝ տուէք մեզ աւելի պարզ, աւելի հասկանալի նիւթեր, վերցրած ժամանակակից կեանքից, մեր դարդ ու ցաւից։ Մենք, գաւառացիներս, ուրախութեամբ կը ծափահարենք ձեզ և կը տանք «պօլնի սբօր», եթէ դուք դնէք այնպիսի համեստ բաներ, որպէս «Պէպօ», «Էլի մէկ զոհ», «Վանիւշինի որդիները», «Օտարները», «Դատախազ Ֆլօքսման», «Խելքից պատուհաս» և այլն. իսկ այս բանի համար դուք ունէք և համապատասխան ոյժեր և թէ դեկօրացիաներ ու կահ կարասիք գաւառական թշուառ բեմերում. իսկ նոյն-իսկ աղքատ ուսանողին ամօթ բերող թշուառ սենեակը պարիզեան սալօն շինել, ժէշտերով ամպերի գոռոց լսել, սեղանի կանաչ կամ կարմիր մահուդից արքայական ծիրանի և պալատական հագուստներ,—դա նոյն-իսկ մեզ գաւառացիներիս համար ծիծաղելի է. յարմարվեցէք մեզ հետ, յարմարվեցէք մեր բեմերի դրութեան հետ, և մենք ձեզ դարձեալ կը ծափահարենք կը գովենք, իսկ որ ամենագլխաւորն է՝ ձեր գնալուց յետոյ մեր մէջ կը մնայ մի բան...

Գաւառական բեմերում սեղանի կանաչ և կարմիր մահուդը ծիրանիների և հօֆ-լիվրէյների տեղ գործածող դերասանների նման այսօր «Бакинскія Извѣстія» ռուս լրագրի մէջ դէմ են դուրս եկել մայրաքաղաքում կրթված մեր մի խումբ հայ ուսանողները և «Մշակի» դէմ սկսած իրանց գիտնական սալտօ-մօրտալ-ներով ճգնում են միամիտ հայ հասարակութեանը հաւատացնել, թէ իրանք իսկական թագաւորազներ են, մաքրարիւն ազնուականներ։

Ուսանողական խմբական այդ մօնօլօգներից մենք կարդացինք միայն «Մշակում» տպված մի հատուածը—«Կեանքի երևոյթները գիտնականօրէն պատճառաբանված բացատրութեան» պահանջը։

Մեզ համար հէնց այդ մի քանի խօսքերից ցերեկի պէս պարզ և հասկանալի է ուսանողական այն պիեսը, որ տարիներ շարունակ դրվում է մեր կեանքի բեմերի վրա։ Մենք շատ լաւ ճանաչում ենք այդ դերակատարներին, տեսել ենք նրանց և այնտեղ... ուսանողական սեղանների վրա, տեսել ենք նրանց և ուսանողական շրջաններում, տեսել ենք նրանց նաև կեանքում։ Մենք գիտենք, որ նրանց ուսերի վրա թղթախաղի սեղանների մահուդներ են,—թող իզուր տեղը նրանք ծիրանափայլ ման չը գան մեր առաջ։ Կուզէք, սիրելի ուսանողներ, մայրաքաղաքներում կրթված հայ ուսանողներ, ձեզ մի բան յիշեցնեմ. գուցէ ձեզ կարմրելու անախորժ դրութեան մէջ դնեմ,— բայց ինչ արած. ձեր հրապարակախօսական խրոխտանքը մեղմացնելու ուրիշ միջոց չը կայ։

Դուք, պարոն ուսանողներ, կը յիշէք, երևի, «господа, стыдно, будьте хоть на нѣсколько минутъ посерiознѣе» դիմումները։ Յիշու՞մ էք, որ ձեր լուրջ ժողովների ժամանակ ձեր ընկեր նախագահը րօպէն մի անգամ կրկնում է, դառնալով ձեզ, այդ խօսքերը և միշտ էլ առանց հետևանքի. դուք նոյն-իսկ մի քանի րօպէ լուրջ լինելու անընդունակ էք։ Ապա ինչպէս հաւատանք «Կեանքի երևոյթները գիտնականօրէն պատճառաբանված բացատրութեան» պահանջի անկեղծութեանը, և որ ամենից ցաւալին է յետոյ, յետոյ, երբ դուք գալիս էք մեզ մօտ, այս անգամ որպէս իրաւաբաններ, ինժեներներ, բժիշկներ, տեխնօլօգներ, միշտ էլ լսում էք դուք ձեր շուրջը նոյն ուսանողական և ճակատագրական խօսքերը՝—«господа, стыдно, будьте хоть на нѣсколько минутъ посерiознѣе». Ձեզ, հայ ուսանողներ, շատ բան կայ ասելու, բայց մենք բաւականանում ենք միայն կրկնելով նոյնը և նոյնը—«будьте хоть нѣсколько минутъ посерiознѣе», стыдно»...

Մենք այս անգամ վարագոյրը չենք բացում։

Ստարա-Կէտ

հաստատված է Թիֆլիսի քաղաքագլխի պաշտօնի մէջ մօտ օրերումս կառավարէ դումային նոր ընտրութիւններ կատարել քաղաքագլխի պաշտօնակատարի ընտրութեան համար։

Մեզ խնդրում են հաղորդել, որ կիրակի օրը, մարտի 26-ին, դերասանուհի տիկ. Զարէլ և դերասան պ. Աւօ-Յարութեան, [illegible] դերասանների ժամանակցութեամբ, վրաց ազնուականների թատրոնում, կը տան մի ներկայացում [illegible] Ալէքսանդրօփի «Կեանքի [illegible]» դրաման [illegible] հայ հասարակութեան վրայ [illegible] ներկայացումների [illegible] այդ [illegible] ներկայացմանը։

Թիֆլիսի նահանգական վարչութեան անասնաբուժական մասի նախաձեռնութեամբ, մօտ օրերումս կը բացվի Թիֆլիսի նահանգի այն [illegible] համաժողովը, որոնք [illegible] համար [illegible] կայարանները։ Այդպիսի կայարաններ, ինչպէս յայտնի է, այժմ գոյութիւն ունին Թիֆլիսի, Բորչալուի, Թելաւի և Թիոնէթի գաւառներում։

Մայրաքաղաքի լրագիրները հաղորդում են, որ Պետերբուրգի կանանց բարեգործական ընկերութեան կից [illegible] բարեգործութեամբ պարապող կին-գործիչների համաժողով գումարելու [illegible] արդէն մշակված է։

Ներկայ տարվայ մայիսին և յունիսին կը կազմակերպվի [illegible] դէպի Դանիա [illegible] 40 [illegible] Մայիսի 26-ին [illegible] 26-ին երեկոյեան։

Մեզ խնդրում են հաղորդել, որ կիրակի, մարտի 28-ին, [illegible] հայ թատրոնասէրների [illegible] «Արշակ Բ.» պատմական դրաման և «[illegible]» [illegible]։

Պարզելու համար այն հարցը, թէ [illegible]

ԲԱԹՈՒՄԻՑ մեզ գրում են. «Ներկայ [illegible]

ԻԳԴԻՐԻՑ մեզ գրում են. «Մարտի 9-ին, [illegible]

նազան ժամանակներում տուել էր արքունական գանձարանը, և ահա այսօր երեք տարվայ ընթացքում, ծախքերը հանած, եկեղեցին կանխիկ դրամ ունի 1,700 րուբլուց աւելի։ Ժողովը էլի երեք տարի ժամանակով երէցփոխ վերընտրեց պ. Ց. Սմբատեանին»։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ

Թէհրան, մարտի 11-ին

Մի քանի ժամանակ առաջ ֆրանսիական արտաքին գործերի մինիստր Դելկասէ հրահանգ ուղարկեց Թէհրանի ֆրանսիական դեսպանատան դիմել Շահի կառավարութեան և միջնորդել, որ Շահը իր երկրի որոշ և, գլխաւորապէս հայաբնակ մասերում, բնակութիւն տեղեր յատկացնէ Թիւրքիայից՝ կոտորածների ժամանակ փախած և Կովկաս ապաստանած հայ գաղթականներին։ Սակայն Շահի կառավարութիւնը ստիպվեց մերժել ֆրանսիական կառավարութեան այդ միջնորդութիւնը, ի նկատի ունենալով, որ Ատրպատականում չը կան այնքան ազատ հողեր, որոնց վրա կարելի լինի բնակեցնել մեծ քանակութեամբ գաղթականներ։

Թէհրանի հայերի ներքին կեանքը, միատեսակ և միօթօն, վերջերս սկսեց մի քիչ յուզվել Ֆէլիկեան քոյրերի տուած ներկայացումներով։ Պէտք է նկատել, որ այդ ներկայացումները կատարեալ յեղափոխութիւն առաջ բերեցին այն մարդկանց հասկացողութեան մէջ, որոնք այն գաղափարը և համոզումն ունէին, թէ թատրոնը լոկ թամաշայի և զուարճութեան մի տեղ է։ Այդ մարդիք, շնորհիւ մանաւանդ օրիորդ Վարդիթեր Ֆէլիկեանի դրամատիկական ձիրքերին, կարողացան ըմբռնել և լաւ ըմբռնել, թէ ինչ է թատրոնը և գեղարուեստը։ Ես մի քանի անգամ ներկայ գտնվեցայ Ֆէլիկեան քոյրերի ներկայացումներին և եկայ կատարելապէս այն համոզման, տեսնելով մանաւանդ օր. Վարդիթերին Մէրէայի դերում, որ օրիորդը դրամատիկական խոշոր ձիրք ունի և նա շատ պատուաբեր տեղ կարող էր գրաւել նոյն իսկ Թիֆլիսի հայոց դրամատիկական ընկերութեան խմբի մէջ։ Բաւական գնահատելի ձիրք ցոյց տուեց բոլոր ներկայացումների ժամանակ և օր. Մարի-Հրանոյշ Ֆէլիկեան և առ հասարակ, երկու քոյրերն էլ կարող են շատ աչքի ընկնել հայոց բեմի վրա։

Հայազգի իշխան Վահրամ Դադեանի (Թիկնապահ Շահին) միջնորդութեամբ, մեծ վեզիր Աթաբէկ-Էզամը հրաւիրեց Ֆէլիկեան քոյրերին մի ներկայացում տալու Թուրքերէն լեզուով Շահի ներկայութեամբ։ Շահը, շնորհած լինելով իր հաճութիւնը, հրամայեց իշխան Դադեանին կարգադրել ներկայացումը պալատում։ Այդ ներկայացումը, որին հանդիսատես կը լինեն արեգակնափայլ Շահը իր որդիներով, շահզադէներով, մեծ վեզիրը և պալատական ազգանիին, կը կայանայ ամսիս 14-ին, Դօվշան-Թափէի պալատում, և անկասկած է, որ հայ դերասանուհիները կարժանանան Իրանի վեհապետի արքայական շնորհներին։

Ֆէլիկեան քոյրերին օգնում են այստեղի հայ թատերասէրաց ընկերութեան անդամները։

Այստեղ հրատարակվեց մի կանօնադրութիւն Պարսկաստանի և Հնդկաստանի թեմի առաջնորդ Սահակ արքեպիսկոպոս Այվատեանի կողմից, որով պէտք է ղեկավարվեն այսուհետև ամբողջ թեմի ընդհանուր ծխական ժողովները, երէցփոխները, հաշուետեսները, քահանաները և գործակալները։ Վաղուց զգացվում էր այդպիսի մի կանօնադրութեան անհրաժեշտութիւնը. Ներկայ կանօնադրութիւնը, որ բաղկացած 77 յօդուածներից, ճիշտ է, շատ թերութիւններ ունի, բայց այնու ամենայնիւ նա բաւական կարգ ու կանօն տալ կը գցէ թեմի ազգային գործերի անկերպարան և կազմալուծված վիճակը։ Լաւ կը լինէր, որ այդ կանօնադրութիւնը գործադրութեան տրված լինէր իբրև փորձ, ժամանակաւորապէս և ապագայում ձեռք բերած փորձառութեան հիման վրա, խմբագրվէր աւելի կատարեալ և նպատակայարմար կանօնադրութիւն։

Ներկայ առաջնորդը և նրա փոխանորդ Բագրատ վարդապետ Վարդազարեանը, որ միևնոյն ժամանակ ընդհանուր կրթական կամ թեմական տեսչի պաշտօնն ունի, առհասարակ, ջանքեր են գործ դնում բարեկարգել թեմի և կրթական գործի վիճակը։ Բագրատ վարդապետը այս վերջին տարին բացել է մի քանի ռուսահայերի նիւթական աջակցութեամբ մի քանի ծխական դպրոցներ Նոր-Ջուղայի յետ ընկած և խուլ հայ գիւղերում, որտեղ հայ լեզուն իսկ մոռացվելու վտանգին է ենթարկվում։ Ժամանակ է ուշադրութիւն և լուրջ ուշադրութիւն դարձնելու Նոր-Ջուղայի շրջակայքի հայ գիւղերի վրա։ Այդ տեսակէտից մենք չենք կարող նորից չարծարծել այն մեծ և կենտրոնական խնդիրը, որ ահա մի քանի տարի է յուզվում է և, սակայն, դեռ իրագործման շաւղի մէջ չէ մտած. պէտք է հաստատել պարսկահայերի կենտրոնական կրթական վարչութիւն. առանց այդ վարչութեան, պարսկահայոց կրթութեան և ուսման համար արած ջանքերը, չունենալով մի որոշ, ընդհանուր ուղղութիւն, չը ղեկավարվելով մի ընդհանուր, գիտակցական ծրագրով, օժտված չը լինելով մի ընդհանուր ոգով և նպատակով, շատ սակաւ արդիւնք կարտադրեն և շատ էլ պտղաբեր չեն կարող լինել։ Այդ կողմից մենք շատ համակրում ենք այդ մտքին, որ ծագել է Էջմիածնում հոգևոր իշխանութեան ընդհանուր ներկայացուցչութիւն հաստատել Թէհրանում, իբրև մայրաքաղաքում, Պարսկաստանի երկու թեմերի համար։ Բայց այս մասին մի այլ անգամ կը խօսենք։

Նօվրուզի տօնի առիթով, Շահը դեսպանական մարմնի հետ միասին ընդունեց և առաջնորդ Այվատեան արքեպիսկոպոսին, որ շնորհաւորեց Վեհապետին տօնը յանուն հայ ազգի և հայոց Կաթողիկոսի։ Շահը իր շնորհակալութիւնը յայտնեց և իր գոհունակութիւնը հայ ժողովրդի հաւատարիմ հպատակութեան զգացումների համար։

Հ. Ա.

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Մօտ օրերումս Նորվեգիայի նշանաւոր դրամատուրգ Հենրիխ Իբսէն տօնեց իր ծննդեան 75-ամեայ տարեդարձը։ Այդ օրը հանդիսաւոր կերպով տօնվեց ամբողջ Նորվէգիայում։ Բազմաթիւ շնորհաւորողների հետ նրան այցելեց նաև մի այլ նշանաւոր գրող՝ Բիէրնստերնէ—Բէրնսօն, իսկ Օսկար Թագաւորը ուղարկեց նրան մի սրտագին հեռագիր հետևեալ բովանդակութեամբ. «Սրտանց շնորհաւորում եմ քո ծննդեան 75-ամեայ տարեդարձը և աւելի—քո երկրի և հայրենիքի փառքի ու պատուի համար այնքան բեղմնաւոր կեանքը։ Թող Աստուած քեզ առողջութիւն պարգևէ և ոյժ տայ շարունակելու քո պատկառելի աշխատանքը։ Այդ բանը ցանկանում է քեզ բոլոր սրտից քո բարեկամ Օսկարը»։ Նշանաւոր գրողի առողջութեան մասին Խրիստիանիայից «Neue Freie Presse» լրագրին հաղորդում են հետևեալը. «Իբսէն այժմ բոլորովին դուրս չէ գալիս տանից. Նա բոլորովին ուժասպառ է եղել և միշտ նստում է տանը։ Նրա մօտ գնալու թոյլ են տալիս միայն նրա ամենամօտիկ ազգականներին և սպասաւորին։ Այդ սպասաւորը և մասսաժիստը, որ մի երիտասարդ մարդ է՝ մեծ դեր է կատարում այժմ Իբսէնի կեանքում. Նա է այժմ նշանաւոր դրամատուրգի ամենամտերիմ անձը. Նրան է հաղորդում Իբսէն իր ամենաջերմ ցանկութիւնները և մտածմունքները։ Իսկապէս ասած՝ բացի նրանից Իբսէն համարեա ոչ ոքի չէ հաւատում։ Ոչ ոք աւելի լաւ չէ ճանաչում Իբսէնին քան նա։ Իր տան պատերի մէջ նշանաւոր գրողը մի կերպ կարողանում է շարժվել երկու ձեռնափայտերի օգնութեամբ, բայց փողոց դուրս գալ չէ վստահանում։ Կարդալուց նա դադարել է, նամակներ գրելուց՝ նոյնպէս և առհասարակ մտաւոր աշխատանքով չէ զբաղվում. հազիւ թէ նա կարողանայ այսուհետև մի նոր բան գրել։ Օրվայ մեծ մասը նա անց է կացնում պատուհանի մօտ, նայելով փողոցին»։

—Ալբանացիները ամեն ջանք գործ են դնում դժուարացնելու րէֆօրմներ մտցնելու գործը Մակեդոնիայում։ Անգլիական լրագիրները հաղորդում են, թէ թիւրքական այն զօրքերը, որոնք ուղարկված էին Իփէկ, Դեակօվա և Լիւումա, ապստամբ ալբանացիների դէմ՝ ստիպված էին համարեա փախչել Իփէկից՝ տեսնելով ամբողջ ազգաբնակութեան վարմունքը, որ երդվել է մաքառել րէֆօրմների դէմ։ Իփէկի ալբանացիները չափազանց դժգոհ են, որ նրանց ցեղակիցները Պրիժէնում և Միտրօվիցում չեն բողոքել րէֆօրմների դէմ և մինչև անգամ մտածում են պատժել նրանց այդ բանի համար՝ ասպատակելով նրանց երկիրը։ Թիւրքական կառավարութիւնը այս ամենի պատճառով մեծ դժուարութեան մէջ է։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

20 մարտի

ՍՕՖԻԱ։ Ազգային բանկում բացված են նշանաւոր զեղծումներ. Ֆինանսների մինիստրը հաղորդեց այդ մասին ազգային ժողովին և պահանջեց յանցաւորների պաշտօնից արձակումը։

ՈՒՐԱԼՍԿ։ Մարտի 19-ի գիշերը նկատվում էր մի հազուագիւտ երևոյթ. շողշողում էր կայծակը և գոռում էր որոտը, այն-ինչ դաշտերը ծածկված են խորը ձիւնով և շարունակվում է սահնակային ճանապարհը։

ՄՕՍԿՎԱ։ Եկող ապրիլի համար Մօսկվան սկսում է զարդարվել օրնամէնտներով։ Աշխատանքները սկսված են դումայից։ Թատրօնական հրապարակի վրա կառուցանվում է շքեղ վրան։

ԿԻԼ։ Կայսրը ժամանեց այսօր առաւօտեան և ուղևորվեց դէպի «Հօհէնցօլէրն» զբօսանաւը, որը 7 ժամին ճանապարհ ընկաւ Կօպէնհագէն։

ՊՕՐՏ-ՍԱՅԻԴ։ Գերմանական թագաժառանգ վրինցը և պրինց Էյտէլ-Ֆրիդրիխ ճանապարհ ընկան Կ. Պօլիս։

ԼՕՆԴՕՆ։ Համայնքների ժողովն ընդունեց երրորդ ընթերցանութեան ժամանակ մի առաջարկութիւն, որով լիազօրութիւն է տրվում ծովային մինիստրութեանը՝ մեծացնել նաւատորմի պահեստի զօրքերի կազմը, ծովային կամաւորների զինուորակոչն անել, որոնք պարտաւոր են, պատերազմի դէպքում, ծառայել աշխարհի բոլոր մասերում։

ՎԻԷՆՆԱ։ Ունգարիայի հետ համաձայնութիւն կայացնելու հարցը քննող յանձնաժողովը այսօր աւարտեց ընդհանուր վիճաբանութիւններ համաձայնութեան առաջարկած օրինագծի վերաբերմամբ։ Մինիստր-նախագահ Կէրբէր խօսեց այդ ակտի նշանակութեան մասին միապետութեան համար։ Համագերմանական պատգամաւոր Շալկի առաջարկութիւնը, Գերմանիայի հետ մաքսային և առևտրական դաշնակցութիւն կապելու մասին, մերժվեց 24 ձայնով 4-ի դէմ։

ԼՕՆԴՕՆ։ «Morning Post» լրագրին հաղորդում են Տանժէրից, որ ճանապարհը դէպի Ֆէց փակված է, որովհետև տեղի է ունենում պատերազմ Բէնի-Հասան և Ագդա ցեղերի միջև։ Ճանապարհը Տանժէրի միջև նոյնպէս ազատ չէ։ Զանազան շրջաններից տեղեկութիւններ են ստացվում յուզմունքների մասին։ Կառավարութիւնը անգործունէութիւն է ցոյց տալիս։

«Daily Telegraph» լրագրին հաղորդում են Աղէնից, որ անգլիական բնագէտ Բիւրի ենթարկվեց բէդուինների դաւաճանական յարձակմանը Մարանի լեռներում, Աղէնից 120 մղոն հեռաւորութեամբ։ Վիրաւորված են նրա պահակախմբի մեծամասնութիւնը։

ՎԻԷՆՆԱ։ «Politische Correspondenz» լրագրի հաղորդած տեղեկութեան համեմատ, ռուսաց կառավարութիւնը կրկին դիմեց բուլղարական կառավարութեանը մի յայտագրով, որի մէջ մատնացոյց է անվում, որ Ռուսաստանի և Աւստրօ-Ունգարիայի ծրագրած րէֆօրմները կատարելապէս համապատասխանում են իրերի ժամանակակից քաղաքական դրութեանը, սակայն մակէդօնական կօմիտէտների շարունակվող պրօպագանդան ստեղծում է արգելքներ րէֆօրմներն իրագործելու համար։ Եթէ, չը նայելով յաճախակի նախազգուշութիւններին, Բուլղարիան կը սկսէ պաշտպանել անկարգութիւնները Բալկանեան թերակղզու վրա, պատասխանատուութիւնը կընկնի նրա վրա։ Ռուսաց կառավարութիւնը անփոփոխ կը պահպանէ «Правительственный Вѣстникъ» լրագրում յայտարարված սկզբունքները։

ԼՕՆԴՕՆ։ «Times» հաղորդում է, որ Տանժէրում կռիւ ծագեց կառավարչական զօրքերի զանազան մասերի մէջ։ Թեկնածուն վերադարձաւ Տազա և բանակ դրեց։ Դրութիւնը աւելի լուրջ դարձաւ։

Կ. ՊՕԼԻՍ։ Նախընթաց օրը Միտրօվիցի մօտ ալբանացիների ու կառավարչական զօրքերի մէջ տեղի ունեցած կռիւը և ռուսաց հիւպատոսի վիրաւորվելը այստեղի կառավարչական շրջաններում լուրջ երկիւղ առաջացրին։ Զմիւռնիայի վիլայէթից 16 բատալիօն կանօնաւոր զօրք հրաման ստացան մեկնել դէպի Սալօնիկ։

ԼՕՆԴՕՆ։ Միացեալ թագաւորութեան պետական եկամուտները, հաշուելով 1902 թուի մարտի 18-ից, հասնում են 161,199,780 ֆունտ ստերլինգի. Նախընթաց տարում եղել է եկամուտը 152,601,637 ֆ.։

21 մարտի

ՀՌՕՄ։ «Capitale» հաղորդում է. «Պաշտօնական տեղեկութիւն է ստացվել, թէ անգլիական թագաւորը ենթադրում է Հռօմը այցելել ապրիլ ամսին»։

ՊԱՐԻԶ։ Ֆրանսիական ակադեմիան որոշեց Պաստէօրեան ինստիտուտի ղեկավար պրօֆէսօր Ռու'ին յատկացնել 100,000 ֆրանկի մրցանակը, որը սահմանել է բանկիր Օզիէ՝ վերջին եռամեակում աչքի ընկնող գիւտերի համար։

Կ. ՊՕԼԻՍ։ Իտալական դեսպան Մալասպի-

նա երկարատև խորհրդակցութիւն ունեցաւ մեծ վէզիրի հետ և պահանջեց ռէֆօրմների չուտափոյթ իրագործումը։ Կարծում են, որ կամուրջը պայթեցրել են այնպիսի անձեր, որոնք պատկանում են ներքին կազմակերպութեան։ Անկասկած է, որ նրանք են առաջացրել Ջերքէզ-Բէյի մօտ դինամիտային պայթուցման փորձը։ Այս լուրը այստեղ զայրոյթ առաջացրեց. սակայն անհաւանական է, որ Բ. Դուռը լուրջ միջոցներ ձեռք առնէ, որովհետև բարեկամ պետութիւնները նրան խորհուրդ են տալիս հրաժարվել վտանգաւոր ձեռնարկութիւններից, օրինակ, Արևելեան Ռումէլիան զօրքով գրաւելուց։ Ինչպէս հաղորդում են լրագիրներին Բելգրադից մարտի 19-ից (ապրիլի 1-ից), Մետրօվիցի ռուսաց հիւպատոսին են պարտական, որ գլուխ չեկաւ նախադծված՝ քրիստոնեաների ընդհանուր կոտորածը։ Սևաբօ-Ունգարիայի դեսպանը Կալիչէ առաջադրութիւն արեց Բ. Դուռը և խորհուրդ տուեց կարելոյն չափ շուտով կարգը վերահաստատել։ Դիպլօմատիական շրջաններում կարծիք է տիրում, թէ ներկայումս, տեղի ունեցած դէպքերը նկատի ունենալով, Բ. Դուռը ստիպված կը լինի ճնշել ալբանացիների դիմադրութիւնը Ուսկիւբի վիլայէթում, որին մինչև այժմ հակառակում էր պալատական ալբանական կուսակցութիւնը։

ՀՌՈՄ։ Այսօր Թագաւորական զոյգի ներկայութեամբ բացվեց միջազգային պատմական կօնգրէսը։

Կ. ՊՕԼԻՍ։ Այսօր մեծ վէզիր Ֆէրիդ փաշան և արտաքին գործերի քարտուղար Նուրի-բէյը գնացին ռուսաց դեսպանատունը և Զինօվիեվ դեսպանին յայտնեցին սուլթանի խորին ցաւակցութիւնը Միտրօվիցում պատահած անցքի և այնտեղի ռուսաց հիւպատոսի վիրաւորվելու առիթով։ Դեսպանին երաշխաւորութիւն է տրված, թէ չարագործները և նրանց ընկերները ամենախիստ կերպով կը պատժվեն և որ սուլթանը հրամայեց վճռական միջոցներ ձեռք առնել՝ կարգը լիապէս վերականգնելու համար։ Ըստ երևոյթին, պատահած անցքը խոր տպաւորութիւն է գործել Բ. Դռան վրա։ Զինուորական բարձրագոյն մասնաժողովը որոշեց լիազօրութիւն տալ եռանդուն Շէմսի փաշային՝ ալբանացիների դէմ սկսել գործողութիւն։

ԼԻՍԱԲՕՆ։ Էդուարդ Թագաւորի զբօսանաւը ժամանեց Տագօի գետաբերանը։

ԿՕՊԷՆՀԱԳԷՆ։ Ժամի 5-ին ամրոցների թընդանօթաձգութեան ողջոյններով՝ Հօհէնցօլլէրն զբօսանաւով ժամանեց Վիլհէլմ կայսրը, որին նաւամատոյցում դիմաւորեց Թագաւորական ընտանիքը, և բազմութեան ողջոյնների աղաղակներով, Խրիստիան Թագաւորի հետ միասին կառքով գնաց Ամալիէնբօրգ ամրոցը։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ ԹԱԳՈՒՀԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ
ԻՍԱՀԱԿ ՄԷԼԻՔ-ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

„ՀԱՅ ԱՇՈՒՂՆԵՐ“

Ժողովածու հանգուցեալ բժիշկ

ԳԷՈՐԳ ԱԽՎԵՐԴԵԱՆԻ

Հրատարակութեամբ օր. ՄԱՆԷ ԱԽՎԵՐԴԵԱՆԻ
Խմբագրութեամբ «Ազգագրական Հանդիսի»։
Շքեղ տպագրութեամբ, 550 մեծադիր երեսներով։

Գինն է առանց ճանապարհածախսի 1 ր. 50 կ.

Դիմել Եր. Լալայեանցին, Тифлисъ, Саперная № 5.

Հանգուցեալ բժիշկ Ախվերդեանի դուստր՝ օր. Մանէ Ախվերդեան «Հայ Աշուղների» հրատարակութիւնն ամբողջապէս նուիրել է «Ազգագրական Հանդիսի» խմբագրութեանը, իսկ բժշկականութեան վերաբերեալ իր հօր հարուստ մատենադարանը նուիրել է Կովկասեան Բժշկական ընկերութեանը։ 3—4

ԲԺԻՇԿ Ա. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ

Ընդունում է մասնաւորապէս սիֆիլիս, մորթու և վեներիական ախտ ունեցող հիւանդներին։ Քիմիկօ-միկրօսկօպիական կաբինէտ, որտեղ ընդունվում են կաթի, խորխի, մէզի և արեան անալիզներ։

Առաւօտեան 11—1 ժ.
Երեկոյեան 4—6 ժ.

Բեբուտովսկայա փողոց № 41. տուն Արարատեանի։ Бебутовская ул. № 41. Домъ Араратова. 74—150

Թիֆլիսի գործակատարների Փոխադարձ Օգնութեան Ընկերութեան վարչութիւնը յայտնում է ընկերութեան պ.պ. անդամներին, որ մարտի 23-ին, երեկոյեան $7^1/_2$ ժամին նշանակված է տարեկան ընդհանուր ժողով, որը տեղի կունենայ վարչութեան բնակարանում, Գանօվսկայա փողոց, տուն Փրիդօնովի։ Զբաղմանց առարկաները. 1) 1902 թուի տարեկան հաշուի քննութիւնը և հաստատելը. 2) 1903 թուի նախահաշուի քննութիւնը և հաստատումը. 3) Վարչութեան 4 անդամների ընտրութիւն, հերթով հեռացողների փոխարէն. 4) Վարչութեան 4 անդամների անձնափոխանորդների ընտրութիւն և 5) Վերստուգիչ մասնաժողովի չորս անդամների ընտրութիւն։ 2—2

ՎՐԱՑ ԱԶՆՈՒԱԿԱՆՆԵՐԻ ԹԱՏՐՕՆՈՒՄ
Շաբաթ, մարտի 22-ին
ԴԵՐԱՍԱՆ Ց. ԱԲԷԼԵԱՆ
Բարեհաճ մասնակցութեամբ սիրողների կը ներկայացնէ առաջին անգամ

I

ՄԱՐՎՈՂ ՃՐԱԳՆԵՐ

Դրամա 3 գործ. հեղ. Ա. Աբէլեանի

II

ԽԵԼԱԳԱՐ

Դրամատիկ կուպլէտներ. կը կատարէ Ց. Աբէլեան

Սկիզբն է $8^1/_2$ ժամին 2—2

Հ Ր Ա Ւ Է Ր

Կիրակի, մարտի 23-ին, ս. պատարագից յետոյ, ժամը 12-ին, Շամքօռեցոց ս. Աստուածածին եկեղեցում լինելու է ծխականների ժողով եկեղեցու վերանորոգութեան համար մասնաժողովի չորս անդամներ ընտրելու։ Ուստի խնդրում եմ յարգելի ծխականներից ներկայ գտնվել ժողովին և մասնակցել ընտրութեան։

Երէցփոխ՝ Արշակ Ղոնդախսազեանց
2—3

Մամուլի տակ է և շուտով լոյս կը տեսնի
ԱՆՏՕՆ ՄԱՑԻԼԵԱՆԻ

„ԱՐՄԷՆ“

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՎԷՊԻԿԸ։
Գինն է 25 կոպ. 2—3

Источникъ красоты. Патент. въ Англіи.

Кремъ КАЗИМИ
Метаморфоза
противъ ВЕСНУШЕКЪ.
Единств. доказательство подлинности — подпись: Cazimi
Безъ этой подписи — поддѣлка.
Продается во всѣхъ аптекахъ, аптек. и парфюм. магазинахъ.
Главн. склады въ Торгов. Домѣ
И. Б. СЕГАЛЬ
въ Вильнѣ и Одессѣ.

2—6

ԲԺԻՇԿ

Պ. Մ. ԱՖՐԻԿԵԱՆ

կազմում է խորհուրդներ տեղիս պրօֆէսօրների հետ՝ Վիէննա եկող հիւանդների համար։
Dr. Med. Paul Afrikian. Wien. VIII., Langegasse, 60, Thur 1. (շ.) 4—35

Հ Ր Ա Ւ Է Ր

Ներկայ մարտի 23-ին, կիրակի, առաւօտեան ժամը 10-ին, Բեթղեհէմի ս. Աստուածածին եկեղեցում ժողով է լինելու՝ եկեղեցու հաշիւը քննելու. ուստի սրանով հրաւիրում եմ պ.պ. ծխականներին՝ ներկայ լինել յիշեալ եկեղեցում հաշուի քննութեանը մասնակցելու։

Գործակալ ս. մասին Թիֆլիսի՝
2—2 Գրիգոր ա. քահ. Մանդակունի

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՕՐ. Ս. ՇԵՐՄԱԶԱՆԵԱՆ

Շարունակում է հիւանդների ընդունելութիւնը։
Առաւօտեան ժամը 9—2
Երեկոյեան ժամը 5—7
(Վ. Կ.) 54—105

ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՅԳԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՍՏՐԱՄԻԼՑՕՎԻ

Մեղուանոց եւ կենտրոնական պահեստ

Մեղուապահական գործիքների պահեստում կան մեղուապահական զանազան պարագաներ, ինչպէս են—Դադանի փեթակներ լոռենու փայտից, հատը 7 րուբլի, պատրաստի շրջանակներ, սեկցիաններ. 25 պուդ արհեստական մոմաթերթ՝ բարձր արժանաւորութեան, սպիտակ և դեղին մոմից, դանակներ, քերիչներ, կերակրելու անօթներ մեղուների համար, վանդակիկներ մեղուներին մայրեր տալու համար, ծուխ տալու գործիք, մոմ հալելու ամաններ, մեղրահացերի երեսները բանալու գործիքներ, Հաններմանի վանդակաթերթեր, հարթաչափներ, պուլվերիզատօրներ, ցնցուղներ, կենտրօնախոյս գործիքի պտուտակներ, երեսներ ծածկելու ցանցեր, ձագ հաւաքելու անօթներ՝ փայտից և կտաւից, արևի տակ մոմ հալեցնելու գործիքներ, Լօմակինի կենտրօնախոյս գործիք և անգլիականներ, արկղիկներ փոքրիկ մեղրահացերի համար, մազաղաթի թուղթ, ս. Զօսիմի և Սավվատիի պատկերներ, մեղրացու բոյսերի սերմեր և մեղուապահութեան դասագրքեր. բոլորը—չափաւոր գներով։ Հասցէն, Школа садоводства,—Преподавателю К. А. Струмилло. 1—3

„Ն. Ի. ԲՕԶԱՐՋԵԱՆՑ ԵՒ ՈՐԴԻՔ“

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ

ԾԽԱԽՈՏԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ

(ՈՐ ԳՈՅՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԻ 1858 ԹՈՒԱԿԱՆԻՑ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ)

ՆՈՐԻՑ ՆԱԽԱԶԳՈՒՇԱՑՆՈՒՄ Է

իր արտադրած ծխախոտը գործածող մեծարգոյ հասարակութեանը, և խնդրում է, աչքի առաջ ունենալով իր նշանագրերի (էտիկէտների) չարունակ կրկնվող կեղծումը, մանաւանդ

№ 8 10 Հ. ԱՐԺԷ 5 ԿՈՊ.	№ 15 «ՍԻՄՊԱՏԻԱ» 10 Հ. ԱՐԺԷ 5 Կ.

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԴԱՐՁՆԵԼ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՆՇԱՆԻ ՎՐԱ

ԽԱՆՈՒԹԻ ՀԵՌԱԽՕՍ № 181.

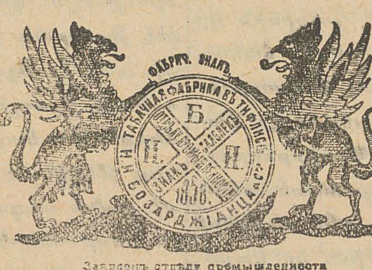

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՀԵՌԱԽՕՍ № 100.

Заявленъ отдѣлу промышленности

(կէր. չոր.) 1—10

Թիֆլիսի Հայոց Բարեգործական Ընկերութեան Վարչութիւնը

պատիւ ունի յայտնելու Ընկերութեան անդամներին, որ տարեկան ընդհանուր ժողովը նշանակված է մարտի 23-ին, երեկոյեան ժամը 8-ին, քաղաքային տան դահլիճում։

Խորհրդակցութեան նիւթերը լինելու են՝

1) Վարչութեան 1902 թ. գործունէութեան հաշւետւութիւնը։
2) Վերստուգող յանձնաժողովի զեկուցումը։
3) 1903 թ. նախահաշուի քննութիւնը։
4) Խուդադեանի անունով օրիորդաց որբանոց բանալու՝ Թոյլտւութեան զեկուցումը։
5) Վարչութեան երեք անդամի, փոխ-ադամների և Վերստուգող Յանձնաժողովի երեք անդամների ընտրութիւնը։ (12, 16, 20, 23 մ.) 4—4

Բերված են Լագօդեխից Թիֆլիս և ծախվում են «ԱՇԽԱՏԱՆՔ» ընկերութեան տնկարանից

ՊՏՂԱՏՈՒ ԾԱՌԵՐ

1—3 տարեկան, արտասահմանի և տեղական տեսակներից. դիմել Աֆրիկեանին Пушкинская ул. магазинъ Меликъ-Бахтамянца. 10—10

Թիֆլիսի Հայուհեաց Բարեգործական Ընկերութեան Վարչութիւնը

Պատիւ ունի յայտնել անդամներին, որ կիրակի, մարտի 23-ին, առաւօտեան ժամը 12-ին, Ընկերութեան արհեստանոցում լինելու է տարեկան

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

Խորհրդածութիւնների նիւթը հետևեալն է. 1) 1902 թ. մարտի 31-ի ընդհանուր ժողովի արձանագրութիւնը. 2) Վերստուգիչ յանձնաժողովի զեկուցումը. 3) Վարչութեան գործունէութեան հաշիւը վասն 1902 թ. 4) Ընկերութեան դրամագլխի հաշիւը. 5) 1903 թ. Նախահաշուի վաւերացումը. 6) Վերստուգիչ յանձնաժողովի 3 անդամի և 2 փոխանդամի ընտրութիւնը. 7) Վարչութեան 3 անդամի և 2 փոխանդամի ընտրութիւնը։ Նոյն օրը, առաւօտեան ժամը 10-ից, տեղի կունենայ արհեստանոցի պատրաստի իրերի վաճառումը։ Գանօվսկայա փողոց № 26։ (9-ին, 16, 20 և 23-ին) 4—4

ՇՂԹԱՅ

ՆԱՒԹԱՐԴԻՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ հրաւիրում է ընկերութեան պ.պ. բաժնետէրերին արտակարգ ընդհանուր ժողովի, որը տեղի է ունենալու կիրակի օր սոյն մարտի 23-ին, առաւօտեան ժամի 10-ին, քաղաքային տան դահլիճում։

Զբաղման առարկաներն են.

1) Վերաքննիչ յանձնաժողովի զեկուցումը, ընկերութեան գոյքի և նախորդ (առաջին) տարվայ հաշուի վերաբերեալ։
2) Ընկերութեան համառօտ հաշիւը 1902 թ. մարտ 1-ից 31-ն յունվար 1903 թիւ։
3) Վարչութեան զեկուցումը ընթացիկ—1903 տարվայ ընկերութեան գործունէութեան վերաբերեալ և
4) Վարչութեան մէկ անդամի ընտրութիւնը ի տեղի հրաժարված պ. Մ. Ա. Օգանեսօվի։

Եթէ ժողովը չը կայանայ բաժնետէրերի սահմանեալ քանակութիւնը չը գալու պատճառով, համաձայն ընկերութեան պայմանագրի 29 §, երկրորդ ժողովը, որը կայացած կը համարվի, անկախ բաժնետէրերի թւից, նշանակվում է նոյն տեղը սոյն ամսի 30-ին առաւօտեան 10 ժամին։ (11, 16, 23,) 3—3

Дозволено Цензурою. Тифлисъ, 21 Марта 1903 г.
Электропечатная Груз. Изд. Т—ва, В.-Ванкская ул.